

רמב"ן על התורה

Selected Pieces from the Ramban's Commentary on the Torah

מלוקט ע"פ קונטרס של הרה"ג ירחמיאל פרייד

פרק	פסוק	ענין
כג	ב, ד, יט	סיפור חיי אברהם סביב העקידה ומיתת שרה וקבורתה
כד	א עד ד"ה אבל אחרים	הברכה הגדולה שבה נתברך אברהם
ג		שבועת אברהם היתה נועדת גם ליצחק
ג		הקב"ה נקרא אלקי ארץ ישראל
לב		הצדקות אפילו בבהמתם של צדיקים
כה	ח	צדיקים מתים עם כל תאוותם בידם. לעומת רשעים.

גור אריה להמהר"ל

Selected Pieces from the Maharal's Gur Aryeh

מלוקט ע"פ קונטרס של הרה"ג יהושע דוד הרטמן

פרק	אות (ע"פ הוצאת ממכון ירושלים)	ענין
כג	ג	שרה היתה צדיקה בכל חלקי האדם
	ט	בהגדרת זכות אברהם על ארץ ישראל
	כא	מדוע עפרון נקרא "רע עין"
כד	א	"בן" בגמטריא "בכל" והטעם
	ב	שבועת אליעזר לאברהם
	ג	בביאור "מבית אבי ומארץ מולדתי" וישוב קושית הרמב"ן
	ד	אחר מההבדלים בין דיבור לאמירה
	ה	האשה שתותר ליצחק באם לא ימצא אליעזר בת זוגו
	ט	מדוע אין מעשה אליעזר נחשב לניחוש
	יג	מנין ידענו שהמים עלו לקראת רבקה
	טז	כיצד מתנות אליעזר לרבקה מורות על העתיד
	לה	כיצד נשא יצחק קטנה
	מג	הדברים שהיו בימי שרה חזרו על ידי רבקה, ואין להחסיר מדברי חז"ל
כה	ה, ו	ביאור הענין של "פילגשים"
	יג	ההבדל בין מיתת צדיקים למיתת רשעים

5 Parsha Highlights for Further Discussion

1. **אש קודש פרשת חיי שרה** – Sarah Imeinu sacrificed herself to show Hashem that there is a limit to how much suffering the Jewish people can handle.
2. **רבינו יונה פירוש על אבות ה:ג-ד**: The tenth test of Avraham was not the Akeida, but the death of Sarah.
3. **נציב העמק דבר כד:טז**: The reason Eliezer picked Rivka was because of her tziut - not in terms of dress but in terms of her actions.
4. **משך חכמה כה:ט ד"ה ויקברו אותו**: Yishmael did Teshuva at the end of his life. What was the teshuva? He finally admitted that Yitzchak was the son of Avraham and not Avimelech. (This is a good source for the notion that Teshuva is primarily a change in perspective.)
5. **אמונת ישראל להרה"ג ר' משה וולפסאן פ' חיי שרה עמ' סט'** – Explains the Jewish people have two Temples, the temple of Yerushalayim and the Temple of Chevron:

"כבר ידעת שיש בך שני מקדשים ירושלים וחברון. כי בעת בהירות ואורה והרגשת קרבת אלקים כי טוב עולה אתה על הר המוריה אשר בתוכך ושם מתגלים האבות הקדושים לפניך ובימים תחזנה עיניך. אבל יש אשר הלב נסתם והמוח סגור ומסוגר. השמים שלך מתקררים בערפלי אופל והחושך תכסה עיניך. אין לך חשק לתורה ושערי תפלה סתומים ואטומים. תבקש את שאהבה נפשך תבקשהו ולא תמצאהו. הוי כי קרך צרה ומצוקה...במצב כזה שלא תוכל לעלות להר מוריתך רד למערת מכפלתך. וככלב בן יפונה השתטח על קברי אבות הטמונים בעמקי לבך. התפלל מתוך אמונה אפילו בלי הרגשות שום חיות. למוד תורה אפילו כשתטעום מרור...כי מכפלתך לעולם לא תחרב מערתך לעולם לא תחסר. וקיים בנפשך דברי ישעיה הנביא (ח:יז): וחכיתי לד' המסתיר פניו מבית יעקב וקויתי לו."

Foundations
מיתה וקבורה
Burial and Eulogy

This parsha discusses the death of Sarah and the efforts of Avraham to bury her. The Medrash in Tanchuma states that Eishas Chayil, in fact, was Avraham's eulogy for Sarah. This week we will discuss some of the important aspects of burial and eulogies.

1. The Source for Burial as a Mitzvah

- a. See Devarim 21:22-3 that the corpses of those who die of capital punishment should not be left hanging. Gemorah in Sanhedrin 46b derives from here a mitzvah of kevarah. The Gemorah cites two possible reasons to mandate burial, either for the honor of those alive or for the person was passed away.
  - i. There is some ambiguity if the Gemorah derives a biblical mandate or a rabbinic mandate to bury a body. See discussion of the Lechem Mishnah (Laws of Avel 12:1) who explains the reasons given by the Gemorah for burial are only according to the opinion that burial is rabbinic in nature.
- b. Halacha l'maasef assumes burial is a biblical requirement. See Shulchan Aruch Yoreh Deah 362:1.
- c. Maharal (Tiferes Yisroel ch. 52) discusses burial as an indication of the eternity of man.

2. Giving a Eulogy

- a. Based on the aforementioned Gemorah, eulogy is considered to be an honor for the deceased, so the Shulchan Aruch rules (Yoreh Deah #344)
  - i. Pischei Teshuva 344:1 discusses story of Pnei Yehoshua who requested not to be eulogized when considering in what circumstances do we listen to the deceased if they prefer not to have a hesped.
  - ii. Ksav V'Kabbalah (Bereishis 23:2) and Meshech Chochmah (Devarim 34:8) discuss the difference between בכי and הספד.

3. Burial in Eretz Yisroel

- a. See Gemorah Kesubos 111a which discusses several reasons why burial in Eretz Yisroel is a special merit.
  - i. See also Rashi Bereishis (47:29-30) on why Yaakov Aveinu wanted to be buried in Eretz Yisroel
- b. See, however, a noted response from R. Moshe Feinstein (Igros Moshe vol. 3 #153) regarding bringing the body of Moses Montefiore to Israel for burial, where he cautions automatically assuming that one should always bring a body to Israel.

4. Praying by Cemetery of our Forefathers

- a. See Talmud Sotah 34b which discusses Kalev davening by the gravesite of our forefathers to be protected from the plan of the meraglim.
  - i. See Be'er Hetiv 581:17 who cautions how such a prayer should work.
  - ii. Bach Yerah De'ah 217 Kalev went to the gravesite of our forefathers not to pray to them, but because it is a holy site.
    1. See Igros Moshe Orach Chaim Vol. 5 #43